

İklimle İlgili Açıklamaların Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları Çerçevesinde Analizi: BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi İşletmeleri Örneği*

Anıl LİMAN¹

Öz

Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, finansal raporların asli kullanıcılarının yatırım kararı alırken ihtiyaç duydukları faydalı bilgilerin açıklanması amacıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı tarafından hazırlanmaktadır. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, bu standartların 2024 yılından başlayarak Türkiye’de faaliyet gösteren ve belirli hadlerin üzerindeki işletmeler tarafından uygulanmasına karar vermiş, böylelikle sürdürülebilirlik raporlaması gönüllülük esasından çıkarılarak zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu durum hem rapor kullanıcıları hem de raporlamayı yapacak işletmeler açısından konunun önemini artırmaktadır. Çalışmada, işletmelerin yeni standartlara hazırlık durumlarını tespit etmek amacıyla BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi’nde yer alan işletmelerin 2022 ve 2023 yıllarında yayımladıkları sürdürülebilirlik raporlarının içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, işletmelerin açıklanması beklenen iklimle ilgili bilgilerin büyük çoğunluğunu paylaştıklarını ve yeni standartlara yüksek oranda hazır olduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, özellikle Kapsam 3 sera gazı emisyonlarının raporlanması ve yapılan açıklamaların nicel verilerle de desteklenmesi gibi bazı konularda iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, İklimle İlgili Açıklamalar, Sürdürülebilirlik.

JEL Kodları: M40, M41, Q56.

Analysis of Climate-Related Disclosures within the Framework of Türkiye Sustainability Reporting Standards: The Case of Companies in the BIST Sustainability 25 Index

Abstract

The Sustainability Disclosure Standards are being developed by the International Financial Reporting Standards Foundation to disclose information useful to the primary users of financial reports when making investment decisions. The Public Oversight, Accounting and Auditing Standards Authority has decided that, starting from 2024, these standards shall be applied by enterprises operating in Türkiye that exceed certain thresholds, thereby transforming sustainability reporting from a voluntary practice into a mandatory requirement. This development increases the importance of the matter for both report users and the enterprises that will be preparing the reports. In this study, to determine the preparedness of enterprises for the new standards, a content analysis was conducted of the sustainability reports published in 2022 and 2023 by the companies included in the BIST Sustainability 25 Index. The results of the analysis indicate that enterprises disclosed the vast majority of the climate-related information expected to be reported and that they are highly prepared for the new set of standards. Nevertheless, improvements are needed in certain areas, particularly in the reporting of Scope 3 greenhouse gas emissions and in supporting disclosures with quantitative data.

Keywords: Türkiye Sustainability Reporting Standards, Sustainability Disclosure Standards, Climate-related Disclosures, Sustainability.

JEL Codes: M40, M41, Q56.

* Bu çalışmada yazar tarafından İstanbul Üniversitesi bünyesinde hazırlanmakta olan doktora tezinden faydalanılmaktadır.

¹ Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Anıl Liman, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Anabilim Dalı, İstanbul/Türkiye, E-posta: liman.anil@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9240-7972.

APA 6 Stili Kaynak Gösterimi: (To Cite This Article)

Liman, A. (2026). İklimle ilgili açıklamaların Türkiye sürdürülebilirlik raporlama standartları çerçevesinde analizi: BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi işletmeleri örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 19, 29-54. doi: <https://doi.org/10.29067/muvu.1650671>

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Recent global events, such as the ongoing effects of the COVID-19 pandemic and the escalating conflicts between Russia and Ukraine, as well as between Israel and Lebanon in the 2020s, have had far-reaching consequences worldwide. Multinational companies and other businesses have been affected by these developments in various ways. This situation has reinforced the necessity of disclosing certain risks that are not explicitly reflected in companies' financial statements

Sustainability disclosures, which illustrate the extent to which companies are advancing toward their sustainability objectives and the impact of these objectives on their strategies, constitute an important source of valuable information for all stakeholders. The established standards not only ensure consistency and comparability in sustainability reporting but also enable information users to make more informed and strategic investment decisions.

The Sustainability Disclosure Standards, developed by the International Sustainability Standards Board (ISSB) have been translated into Turkish by the Public Oversight, Accounting and Auditing Standards Authority (POA) under the title “Türkiye Sustainability Reporting Standards (TSRS)”. In Türkiye, companies that exceed predetermined thresholds will be mandated to report their sustainability information in accordance with these standards starting from the 2024 reporting period, while the remaining companies will do so on a voluntary basis.

Therefore, assessing the sustainability reports published by companies prior to 2024 in accordance with the new set of standards established by the ISSB is crucial. Such an evaluation enables the identification of the current status of climate-related disclosures and the recognition of both strengths and weaknesses. This study aims to analyze the climate-related disclosures of companies listed on the Borsa Istanbul (BIST) Sustainability 25 Index within the framework of the Türkiye Sustainability Reporting Standards.

Literature on Research

Several studies have investigated the application of Sustainability Disclosure Standards across different contexts, with a particular focus on listed companies. Indyk (2022) assessed the preparedness of 177 firms listed on the Warsaw Stock Exchange for the changes introduced by the new standards. Similarly, Pratama, Jaenudin, and Anas (2022) examined the sustainability reports of 224 firms included in the ESG indices of Thailand, Singapore, Indonesia, and Malaysia for 2021. Using a 43-item disclosure checklist, they evaluated the extent to which these firms addressed the requirements outlined in the draft IFRS S1 standard. Kampanje (2023) employed document analysis to review annual reports, company disclosures, and other relevant publications from the Malawi Stock Exchange, focusing on a sample of 16 firms across seven different sectors.

Beyond stock exchange contexts, scholars have also examined specific markets and industries. For example, Gaviria, Martínez, Polo, and Arcila (2023) investigated the environmental impacts of industrial companies operating in the Aburrá Valley within the framework of IFRS S1 and IFRS S2. Harahap, Danut, Aritonang, Yulita, Daniel, and Ramadhan (2024) analyzed the sustainability reports for 2023 of 7 Indonesian banks that had pledged to achieve net-zero carbon emissions in collaboration with the Indonesian Financial Services Authority. Furthermore, Pratama et al. (2025) conducted a systematic literature review covering the period 2022–2024, focusing on the mining sector to identify the implications of IFRS S1 and IFRS S2, as well as the challenges firms face in ensuring reporting quality.

In the Turkish literature, research has primarily focused on companies listed on the BIST Sustainability Index. Akdoğan, Özerhan, and Sultanoğlu (2023) analyzed the 2021 reports of 12 companies operating in climate-sensitive industries, applying the draft Climate-related Disclosures Standard (IFRS S2). Likewise, Bircan and Özcan (2023) employed descriptive and content analysis methods to evaluate sustainability reports dated 31 December 2021, published by companies in the

BIST Sustainability 25 Index, in accordance with the draft Sustainability Disclosure Standards. More recently, Özcan and Akbaş (2025) applied content analysis to the 2023 sustainability reports of six Electric Utilities and Power Generation companies and four Construction Materials companies listed in the BIST Sustainability Index.

A review of the current body of research reveals that studies directly addressing the Sustainability Disclosure Standards or the Türkiye Sustainability Reporting Standards (TSRS) remain relatively limited. This scarcity largely reflects the recent publication and implementation of these standards. Against this backdrop, the present study makes a pioneering contribution by examining the content of the new standards, the obligations they impose, their potential impacts on sustainability reports, and the areas where climate-related disclosures require improvement. In particular, the comparative analysis of corporate disclosures before and after the release of the TSRS 2 draft standard, along with the identification of disclosure gaps, enhances the originality and scholarly value of this research. In this regard, the study not only contributes to ongoing theoretical discussions but also offers practice-oriented insights that can support the decision-making processes of capital market stakeholders.

Method of The Research

This study employs content analysis, a qualitative research method, to examine the sustainability reports published in 2022 and 2023 by companies listed on the Borsa Istanbul (BIST) Sustainability 25 Index. The selection of these years is based on the fact that the 2022 reports were prepared before the release of the draft Sustainability Disclosure Standards, whereas the 2023 reports were published after the official release of these drafts. This methodological approach allows for a clear identification of changes in sustainability reporting over time

The checklist used for the content analysis was developed based on a study by the Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) and Adam Smith Business School, which utilized the draft standards (Baboukardos, Seretis, Slack, Tsalavoutas, & Tsoligkas, 2022). This checklist comprises 103 items organized under four core content areas, covering all the information required by the IFRS S2–Climate-related Disclosures standard. For each expected disclosure in the sustainability reports, companies were awarded 0 points for no disclosure and 1 point for a disclosure. The scores were then converted into percentages and presented in tabular form.

Findings of The Research

The findings of the study indicate that companies achieved the highest success in the risk management content area of their climate-related disclosures, with scores of 91.6% in 2022 and 92.4% in 2023. In contrast, the metrics and targets core content area recorded the lowest success rates, with 69.9% in 2022 and 73.1% in 2023. Among the companies analyzed, 24 achieved a higher success rate in 2023 than in the previous reporting period. Overall, the average success rate was 73.5% in 2022 and 76.7% in 2023, with the most notable improvement observed in governance disclosures, which increased by 6.2%.

The most common deficiencies in sustainability reports were identified in the governance core content area, particularly in the integration of climate-related performance metrics with compensation policies and in the monitoring of progress toward established targets. In the strategy core content area, companies that did not incorporate climate-related scenario analyses into their processes tended to score lower. Furthermore, even when scenario analyses were conducted, they were rarely tailored to the operational or business-unit level.

In the risk management core content area, companies primarily relied solely on qualitative assessments, suggesting that future reports should support these evaluations with quantitative thresholds. Lastly, within the metrics and targets core content area, companies either failed to disclose Scope 3 emission values or did not provide detailed breakdowns of the categories included in their Scope 3 emission disclosures. Moreover, companies refrained from offering information on

the quantities and percentages of assets or activities that are vulnerable to climate-related transition and physical risks or adaptable to climate-related opportunities.

Conclusion

The study's results indicate that companies are largely prepared for the new set of sustainability disclosure standards. This readiness is partly due to the fact that these standards have been built on existing frameworks already in use. The publication of draft texts prior to finalization accelerated companies' adaptation processes, as reflected in the significant improvement in success rates between the two reporting periods examined.

Companies preparing sustainability reports for the first time using the Sustainability Disclosure Standards, or those planning to redesign their reports in alignment with these standards, can benchmark their practices against the deficiencies identified in our sample. By referring to the scoring table, companies within the same industry that have achieved high average scores may serve as exemplary models.

Furthermore, researchers seeking to expand this area of study could broaden the dataset to yield more detailed insights into the overall state of sustainability reporting. Future studies may also focus on smaller samples or specific industries to conduct in-depth content analysis on the level of detail in disclosed information.

1. GİRİŞ

Yakın geçmişte yaşanan ve etkileri hâlâ hissedilen koronavirüs pandemisi ve 2020’li yıllarda şiddetini iyice artırarak bir savaş haline dönüşen Rusya-Ukrayna ve İsrail-Lübnan gerilimlerinin küresel çapta büyük etkileri olmuştur. Başta farklı ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu işletmeler olmak üzere, bahsi geçen olaylardan bir şekilde etkilenmeyen işletme veya sektör bulunmamaktadır. Bu durum, işletmelerin finansal tablolarında görünmeyen birtakım risklerin de raporlanmasının elzem olduğu fikrini güçlendirmiştir.

Diğer bir yandan, insanlığın iklim değişikliği üzerindeki giderek artan etkileri hükümetler ve organizasyonlar tarafından küresel ekonominin net sıfır karbon durumuna dönüştürülmesine yönelik bir odaklanma meydana getirmiştir. Buna paralel olarak, yatırımcılar işletmelere uzun vadeli operasyonları ile sürdürülebilirlikle ilgili riskleri ve fırsatları belirleme konusunda artan bir baskı yapmaktadırlar. Son 20 yılda iklim değişikliği, sera gazı emisyonları, kirlilik, su yönetimi, sosyal sorumluluk ve yönetim gibi konulara odaklanan farklı şekillerde geliştirilmiş sürdürülebilirlik raporlama standart ve çerçevelerinin sayısında önemli bir artış olmuştur (Baboukardos, Seretis, Slack, Tsalavoutas ve Tsofigkas, 2022:5).

Indyk (2022:642) çalışmasında sürdürülebilirlik raporlamasının genellikle finansal olmayan raporlama, kurumsal sosyal sorumluluk ve çevresel, sosyal ve yönetim raporlaması kavramlarıyla birbirlerinin yerine kullanıldığını belirtmiş; bunların tamamının küçük farklılıklarla işletmeleri sadece yarattıkları finansal sonuçları açısından değil, daha kapsamlı bir çerçevede sorumlu tutmayı amaçladığının altını çizmiştir.

İşletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerine ne ölçüde yaklaştıklarını ve bu hedeflerin stratejilerini nasıl etkilediğini gösteren sürdürülebilirlik raporları, tüm işletme paydaşları için faydalı bilgiler içeren önemli kaynaklardan biri konumundadır. Geliştirilen standartlar, sürdürülebilirlik açıklamalarının tutarlılığını ve karşılaştırılabilirliğini sağladığı gibi, bilgi kullanıcılarının yatırım kararlarını daha bilinçli ve stratejik olarak almalarına da olanak sağlamaktadır. Bu raporlarda yer alan açıklamalar, yatırımcılar arasında var olması muhtemel bilgi asimetrisinin azaltılmasına yardımcı olmaktadır.

Bu noktada Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı bünyesinde kurulan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu tarafından 2022 yılında hazırlanan Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, finansal bilgi kullanıcıları için ihtiyaca ve gerçeğe uygun, karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, anlaşılabilir ve zamanında sunulmuş sürdürülebilir finansal bilgilerin açıklanması amacıyla yayınlanmıştır. Bu standart kapsamında sürdürülebilirlik kavramı ile finansal bilgi kavramlarının bütünleşik olarak kullanılmasına başlanmıştır. Ayrıca sürdürülebilirlikle ilgili açıklamaların genel amaçlı finansal raporların ayrılmaz bir parçası konumunda olduğu belirtilmiştir (Bircan ve Özcan, 2023:23).

Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu, yatırımcıların bilgi ihtiyacının en yoğun olduğu tüm alanları kapsayacak şekilde standart setini oluşturmayı amaçlamaktadır. İklim hakkındaki bilgi ihtiyaçlarının öncelikli yapısı nedeniyle, standart setinin geliştirilmesi işlemlerine iklimle ilgili raporlama düzenlemeleri ile başlanmıştır (Göçer, 2023:90). Bu yaklaşım, iklimle ilgili açıklamalara paydaşların gösterdiği yoğun ilginin yanı sıra, bu alandaki risk ve fırsatların yatırım kararları üzerinde doğrudan belirleyici olmasının bir sonucudur.

İçlerinde Türkiye’nin de bulunduğu 130 üye ülkeye sahip olan ve menkul kıymet piyasalarının %95’inden fazlasını düzenleyen Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions - IOSCO), 25 Temmuz 2023 tarihinde Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını kapsamlı bir incelemenin ardından onayladığını duyurmuştur. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (International Financial Reporting Standards - IFRS) da 20 yıldan uzunca bir süre önce onaylayarak bu standartların geniş kitlelere ulaşmasında önemli katkıları olan IOSCO’nun ISSB tarafından geliştirilen Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını desteklemesinin benzer bir etkiye neden olması beklenmektedir (KGK,

2023b:1).

Bu çalışma Borsa İstanbul (BİST) Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde yer alan işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarını Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) çerçevesinde analiz etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışma dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kavramsal çerçeve hakkında açıklamalar yapılmış, standartları oluşturan kuruluşlar hakkında bilgiler verildikten sonra sürdürülebilirlik standartlarının gelişim süreci, Türkiye'de ne şekilde uygulanacakları ve denetimlerinin nasıl yapılacağı açıklanmıştır. Standartlar kısaca özetlenerek kavramsal çerçeve bölümü tamamlanmıştır. İkinci bölümde literatür taraması sonucunda elde edilen veriler paylaşılmış ve bu çalışmanın mevcut literatüre olan katkısına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın amacı ve önemi, evreni ve örneklemini ile yöntemi açıklanmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Son bölümde ise çalışmanın sonuçlarına yer verilmiş, gelecek araştırmacılara, uygulayıcılara ve ilgili kurumlara bazı öneriler sunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın temelini oluşturan Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları ve bu standartları hazırlayan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu hakkında bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca bu standartların Türkiye'de ne şekilde uygulanacağı ve denetleneceği hususlarında da açıklamalar yapılmıştır.

2.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu

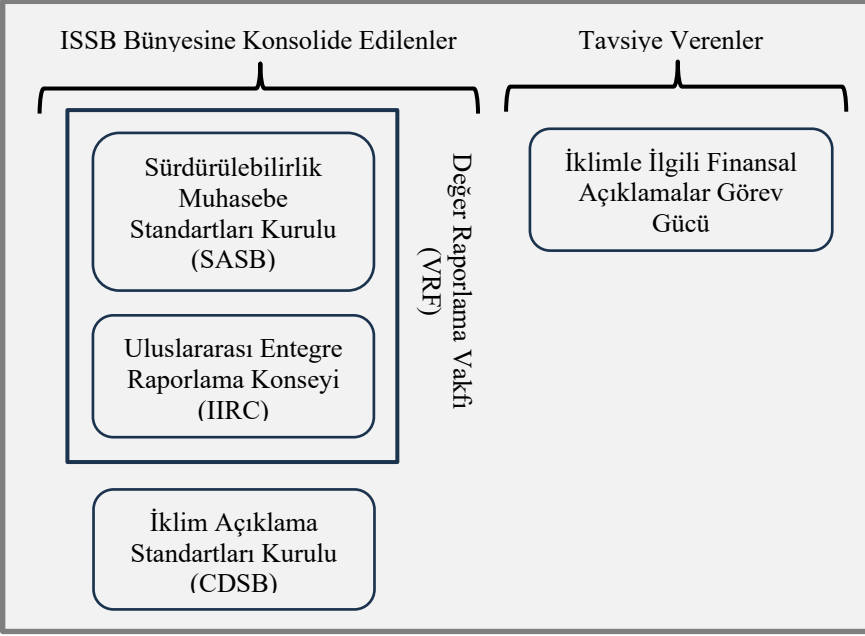
Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı (IFRS Vakfı - International Financial Reporting Standards Foundation - IFRS Foundation), genel amaçlı finansal raporlarda kullanılmak üzere, kaliteli, anlaşılabilir, uygulanabilir ve küresel olarak kabul görmüş standartlar geliştirmek amacıyla 2001 yılında kurulan, kâr amacı gütmeyen kamu yararına çalışan bir kuruluştur. IFRS Vakfı çalışmalarıyla küresel ekonomide güven ortamını, büyümeyi ve uzun vadeli finansal istikrarı teşvik etmektedir (IFRS Foundation, 2024:3).

IFRS Vakfı, Kasım 2021 tarihli 26. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda (United Nations Climate Change Conference - COP26) işletmelerin finansal konularda şeffaf sürdürülebilirlik açıklamalarına yönelik acil ihtiyaç talebine yanıt olarak Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun (International Sustainability Standards Board - ISSB) oluşturulduğunu duyurmuştur. IFRS Vakfı'nın bünyesinde bağımsız bir standart belirleyici organ olarak kurulan bu Kurul, küresel geçerliliği olacak Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarının geliştirilmesi için çalışmalarda bulunacaktır (KGK, 2023a:6; IFRS Foundation, 2023c:2).

ISSB'nin kuruluşu sırasında, Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board - SASB) ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council - IIRC) çalışmalarını yöneten Değer Raporlama Vakfı (The Value Reporting Foundation - VRF) ve İklim Açıklama Standartları Kurulu (Climate Disclosure Standards Board - CDSB) ile birleşmesi sağlanmıştır. Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, CDSB, IIRC ve SASB'den alınan materyaller üzerine inşa edilmiştir. Ayrıca İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) tavsiyeleri de çalışmalara entegre edilmiştir (IFRS Foundation, 2023b:4).

Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative - GRI) tarafından hazırlanan sürdürülebilirlik raporlama standartları finansal piyasalar göz önüne alınarak oluşturulmuş bir açıklama setine sahip değildir. Bu özelliği sebebiyle doğrudan doğruya ISSB içine dahil edilememiştir. GRI ve ISSB arasında sürdürülebilirlik açıklamalarında meydana gelmesi muhtemel kavram boşluklarını ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılması için mutabakat imzalanmıştır (Göçer, 2023:90-92). 2022 yılı başında imzalanan bu mutabakatta “iki sütunlu” bir sürdürülebilirlik açıklama sistemi tanımlanarak standart belirleme faaliyetleri uyumlu hale

getirilmiştir. Tanımlanan bu sistemde hem finansal raporlama hem de etki raporlaması eşit düzeyde yer almaktadır (GRI, 2022:3).

Şekil 1. ISSB Kuruluşu ve Standartlarda Payı Olan Kuruluşlar

Kaynak: IFRS Foundation, 2023b:4

2023 yılı Ekim ayı itibarıyla, Şekil 1’de yer alan kuruluşlar kendi çalışmalarını sonlandırmış ve misyonlarını tamamen ISSB’ye devretmişlerdir. Bunun yanı sıra Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (European Financial Reporting Advisory Group - EFRAG), Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project - CDP) ve Doğayla İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (Taskforce on Nature-related Financial Disclosures - TNFD) gibi standart ve çerçevelerle de yeni iş birliği anlaşmaları yapılmıştır (Hüseyin, 2024:60,61).

2.2. Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarının Gelişim Süreci

Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları yatırımcılar ile işletmeler arasındaki diyalogu geliştirmek üzere, yatırımcıların bilgi ihtiyacını karşılayan, karar verme süreçlerinde faydalı, dünya çapında karşılaştırılabilir, yüksek kaliteli sürdürülebilirlik açıklamaları meydana getirmek amacıyla geliştirilmiştir (IFRS Foundation, 2023c:3).

ISSB tarafından hazırlanan sürdürülebilirlik standartlarının paydaşlara küresel bir temel oluşturması, sürdürülebilirlik raporlama çerçeveleri ve standartları hakkındaki karmaşıklığı ortadan kaldırması, IFRS’ye göre hazırlanmış bir finansal tablo seti olmayan işletmeler tarafından da kullanılabilir nitelikte olması gözetilmiştir (IFRS Foundation, 2023b:5).

Kurul öncelikle Mart 2022 tarihinde ilk iki Sürdürülebilirlik Açıklama Standardı taslak metin halinde yayınlamıştır. Taslak metinler yayınladıktan sonra 120 günlük danışma periyodu beklenmiş ve bu süreçte 400’den fazla etkinlik gerçekleştirilmiştir. Kurula taslak metinler hakkında 1.400’den fazla yorum mektubu ve anket yanıtı ulaşmıştır. Kurula gelen yorumların %42’si akademiden, %17’si kamu yararına çalışan kuruluşlardan, %12’si yatırımcılardan ve %10’u muhasebe ve denetim çevresinden gelmiştir (IFRS Foundation, 2023a:2,3, 2023b:4).

Danışma periyodu süresince toplanan geri bildirimler Temmuz 2022 ile Nisan 2023 tarihleri arasında yapılan 10 toplantı ve 36 farklı rapor vasıtasıyla Kurul bünyesinde değerlendirmeye

alınmış, bu değerlendirme sonuçları standartlarda yapılacak düzenlemelere temel oluşturmuştur. Süreç sonunda Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları Haziran 2023 tarihinde resmen yürürlüğe konulmuştur (IFRS Foundation, 2023a:2, 2023b:2).

2.3. Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarının Türkiye’de Uygulanması

Türkiye’de 4 Haziran 2022 tarihli ve 31856 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda yapılan değişiklikle Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KKG) Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının belirlenmesinde yetkili kılınmıştır. Bu yetki neticesinde kurum bünyesinde Sürdürülebilirlik Standartları Dairesi kurulmuş ve IFRS Vakfı tarafından yayınlanan standartların (taslak metinler de dahil) tercümesi gerçekleştirilmiştir. “IFRS S1-General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information” başlıklı standart “TSRS 1-Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler” olarak, “IFRS S2-Climate-related Disclosures” başlıklı standart ise “TSRS 2-İklimle İlgili Açıklamalar” olarak Türkçeye tercüme edilmişlerdir (KKG, 2023a:9,10).

2023 Aralık ayında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu’nun 01 Ocak 2024 tarihinden itibaren zorunlu sürdürülebilirlik raporlamasına tabi olacak işletmeleri listelediği karar Resmî Gazete’de ilan edilmiştir. Bu karar metnine göre “*Kurul Kararının Üçüncü Maddesinin Birinci Fıkrasında Sayılan ve Hadlere Tabi Olan İşletmeler Listesi*” içinde yer alan işletmeler arasından, aşağıda belirtilen sınırlardan en az iki tanesini, birbirini takip eden iki raporlama döneminde aşan işletmeler mecburi olarak Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını uygulayacaklardır;

- Aktif toplamı 500 milyon Türk lirası,
- Yıllık net satış hasılatı 1 milyar Türk lirası,
- Çalışan sayısı 250 kişi.

Bu sınırlar ilk uygulama dönemi için geçerli olup ileride gerek görülürse güncellenecektir. İşletmeler, raporlama yapmaya başladıkları ilk dönemde karşılaştırmalı bilgi sunumu yapmak zorunda değildir ve sürdürülebilirlikle ilgili açıklamalarını ve ilgili finansal tablolarını farklı tarihlerde yayımlayabilirler. Ayrıca işletmeler, uygulamaya ilk kez başlanan ilk iki dönemde hazırlayacakları sürdürülebilirlik raporlarında Kapsam 3 sera gazı emisyonlarını açıklamak zorunda bırakılmamışlardır. Sürdürülebilirlik raporlama süreçlerinde bu standartları gönüllü olarak kullanmak isteyen işletmelerin önünde bir engel bulunmamaktadır (T.C. Resmî Gazete, 2023: 420-423).

Kural setine göre zorunlu uygulama kapsamına dahil olan bazı işletmelere çeşitli istisnalar uygulanmaktadır. Buna göre, belirlenen sınırların üzerine çıkarsa sürdürülebilirlik raporlaması yapacak işletmeler arasında sayılan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’na (BDDK) tabi bankalar, sadece Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesinde yer almıyorlarsa, şartları ne olursa olsun TSRS’leri kullanmak zorunda bırakılmışlardır. (T.C. Resmî Gazete, 2023: 420-423). TMSF bünyesinde yer almayan bu bankalar, borsada işlem görmüyor olmaları halinde ise şube sayıları 1’i ve çalışan sayıları 250’yi aşmıyorsa Kapsam 3 sera gazı emisyonlarını açıklama zorunluluğundan muaf olunan dönemlerde ihtiyari raporlama yapma hakkına sahiptirler (T.C. Resmî Gazete, 2024b:26).

Payları BİST Yakın İzleme Pazarı’nda veya Girişim Sermayesi Pazarı’nda işlem gören ortaklıklar ile bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmemekle birlikte halka arz edilmeksizin pay hariç sermaye piyasası aracı ihraç eden veya bu amaçla Sermaye Piyasası Kurulunca onaylanmış geçerlilik süresi bulunan ihraç belgesi olan anonim şirketler zorunlu uygulama kapsamından çıkarılmıştır (T.C. Resmî Gazete, 2024b:26). Kurul kararıyla zorunlu uygulama kapsamından çıkarılan şirketlere daha sonra Portföy Yönetim Şirketleri de eklenmiştir (KKG, 2025:1).

Sürdürülebilirlikle ilgili açıklamaların denetiminin nasıl yapılacağı hususu 5 Eylül 2024 tarihli ve 32653 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan karar ile netleştirilmiş ve söz konusu açıklamaların güvence denetiminden geçmesi zorunlu hale getirilmiştir. Sürdürülebilirlik Güvence Denetimi Standardı 5000 (SGDS 5000) yayımlanana kadar güvence denetimlerinin yürütülmesinde, Güvence Denetimi Standardı (GDS) 3000-Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri ve GDS 3410-Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri standartları kullanılacak; söz konusu denetimlere sınırlı güvence ile başlanılacaktır (KGK, 2024:1,2; T.C. Resmî Gazete, 2024a:40).

2.4. Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS 1 ve TSRS 2)

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları’na göre işletmeler, bilgi kullanıcılarına sunacakları sürdürülebilirlikle ilgili tüm açıklamalarını yönetim, strateji, risk yönetimi, metrikler ve hedefler başlıklı dört temel içerik maddesi altında yapacaklardır. Bu temel içerik maddesi başlıklarının uygulanma amaçları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. TSRS 1 ve TSRS 2 Temel İçerik Başlıklarının Amaçları

TSRS 1	TSRS 2
Yönetişim (TSRS 1, paragraf:26) Yatırımcıların işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullandığı yönetim süreçlerini, kontrolleri ve prosedürleri anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır.	Yönetişim (TSRS 2, paragraf:5) Yatırımcıların işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullandığı yönetim süreçlerini, kontrolleri ve prosedürleri anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır.
Strateji (TSRS 1, paragraf:28) Yatırımcıların işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları yönetme stratejisini anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır.	Strateji (TSRS 2, paragraf:8) Yatırımcıların işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları yönetme stratejisini anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır. İşletme stratejilerinin iklimle ilgili riskler karşısındaki dirençliliğinin tespit edilmesi için senaryo analizleri kullanılır.
Risk Yönetimi (TSRS 1, paragraf:43) Yatırımcıların, işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları belirleme, değerlendirme, önceliklendirme ve izleme süreçlerini anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır.	Risk Yönetimi (TSRS 2, paragraf:24) Yatırımcıların işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları belirleme, değerlendirme, önceliklendirme ve izleme süreçlerini anlamalarını sağlayan bilgiler sunulmaktadır.
Metrikler ve Hedefler (TSRS 1, paragraf:45) Yatırımcıların işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili riskler ve fırsatlar karşısındaki performansı ile işletmenin kendi belirlediği veya yasal düzenlemeler gereği karşılamak zorunda olduğu herhangi bir hedefe ilerleyişini içeren bilgileri anlamalarını sağlayan açıklamalardır.	Metrikler ve Hedefler (TSRS 2, paragraf:27) Yatırımcıların işletmenin iklimle ilgili riskler ve fırsatlar karşısındaki performansı ile işletmenin kendi belirlediği veya yasal düzenlemeler gereği karşılamak zorunda olduğu herhangi bir hedefe ilerleyişini gösteren bilgileri içeren açıklamalardır. İşletmeler özellikle sera gazı emisyonları hakkında bilgi verirler.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

TSRS 1-Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler standardının amacı, işletmelerin karşı karşıya oldukları sürdürülebilirlikle ilgili riskler ve fırsatlar hakkında, genel amaçlı finansal raporların asli kullanıcılarının işletmeye yatırım yapmasına ilişkin kararlarında kullanılabilecekleri faydalı bilgilerin açıklanmasını zorunlu kılmaktır (TSRS 1, paragraf:1).

TSRS 1, kâr amaçlı işletmelerin kullanmasına imkân sağlayacak bir terminoloji kullanılarak

geliştirilmiştir (TSRS 1, paragraf:9). Yatırımcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için küresel bir temel oluşturan TSRS 1; diğer uluslararası ve yerel sürdürülebilirlikle ilgili standartlarla birlikte çalışabilirliği artırmak amacıyla, ISSB'nin tanımladığı açıklamaların farklı ek açıklamalarla desteklenmesine izin veren bir “yapı taşı” (building block) yaklaşımına sahiptir (IFRS Foundation, 2023c:28).

TSRS 2 - İklimle İlgili Açıklamalar standardının amacı ise işletmelerin karşı karşıya oldukları iklimle ilgili riskler ve fırsatlar hakkında, genel amaçlı finansal raporların asli kullanıcılarının işletmeye yatırım yapmasına ilişkin kararlarında kullanılabilecekleri faydalı bilgilerin açıklanmasını zorunlu kılmaktır (TSRS 2, paragraf:1). Bu standart sayesinde işletmelerin kısa, orta veya uzun vadede finansal gücünü makul oranda etkileme ihtimali olan iklimle ilgili risk ve fırsatlara ilişkin bilgilerin kullanıcılarla paylaşılmasının zorunlu hale getirilmesi sağlanmaktadır (TSRS 2, paragraf:2).

TSRS 2 kapsamında işletmeler iklimle ilgili karşı karşıya kaldıkları fiziksel riskleri ve geçiş risklerini ve iklimle ilgili sahip oldukları fırsatları bilgi kullanıcılarına açıklarlar. İşletmenin gelecekteki mali durumunu etkileme ihtimali makul ölçünün altında değerlendirilen iklimle ilgili risk ve fırsatlar standart kapsamının dışındadır (TSRS 2, paragraf:3, 4). İklimle ilgili potansiyel riskler hem fiziksel risklerden (olağanüstü hava koşullarının şiddetinin artmasından kaynaklananlar gibi) hem de geçiş risklerinden (politika veya teknolojiye gerçekleşen değişiklikler gibi) meydana gelmektedir. İklimle ilgili potansiyel fırsatlar ise iklim değişikliğini hafifletme ve iklim değişikliğine uyum sağlama çabaları sonucunda, işletmeler için yeni ürünler geliştirme veya yeni pazarlar yakalama olanaklarının ortaya çıkmasıdır (IFRS Foundation, 2023b:15).

Kısaca özetlemek gerekirse, TSRS 1, şirketlerin nakit akışlarını, finansman kaynaklarına erişimlerini ve sermaye maliyetlerini etkilemesi makul ölçüde beklenen sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatların raporlanmasına yönelik finansal açıklamaların genel gerekliliklerine odaklanarak hazırlanmıştır. TSRS 2 ise iklimle ilgili standartlaştırılmış raporlama ihtiyacına bir yanıt olarak, iklimle ilgili risk ve fırsatların İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü önerilerine dayalı bir şekilde detaylıca açıklanmasına odaklanarak hazırlanmıştır (Pratama, Serafina, Sareng ve Ramadhan, 2025:38).

ISSB, işletmelere sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamalarını hazırlamaları için daha fazla zaman vermek amacıyla geçiş döneminde bazı muafiyetler tanımıştır. Buna göre işletmelerin ilk raporlama döneminde sadece iklimle ilgili risk ve fırsatları raporlamasına ve Kapsam 3 sera gazı emisyonları hakkında bilgi vermemelerine izin verilmiştir (IFRS Foundation, 2023a:24, 2023c:9). Ayrıca işletmelerin geçmiş yıllara ait verileri sunma zorunluluğu ilk rapor özelinde ortadan kaldırılmıştır. Yine sadece geçiş döneminde, genel amaçlı finansal tablolar hakkında açıklamaların sürdürülebilirlikle ilgili finansal açıklamalardan önce ayrı olarak yayınlanmasına izin verilmiştir (Deloitte, 2023:4, IFRS Foundation, 2023c:31).

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Indyk (2022) IFRS S1 ve IFRS S2 taslak standartlarının etkilerini finansal raporlama açısından incelemeyi amaçladığı çalışmada bu standartların temel yönlerini ve pratik sonuçlarını da ele almaktadır. Polonya’da faaliyet gösteren işletmelerin yeni standartlarla birlikte gelen değişikliklere hazırlık durumlarını tespit etmek amacıyla Varşova Menkul Kıymet Borsası’nda listelenen 177 işletme üzerinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları örneklemde yer alan işletmelerden 60 adedinin Çevresel Sosyal ve Yönetişim (ÇSY) uygulamalarını iş stratejilerine entegre ettiklerini ve sadece 32 işletmenin hedefler, ölçütler ve bunlara yönelik ilerlemelerine ait stratejik verilerini paylaştıklarını göstermiştir. Yazar, yeni standartların getireceği en büyük zorluk olarak iklimle ilgili risk ve fırsatların finansal tablolara etkilerinin nicel olarak ortaya konulması olacağını öngörmekte ve bu durumun çoğu işletme için raporlamada dönüşüme gitme zorunluluğu anlamına geleceğini ifade etmiştir.

Pratama, Jaenudin ve Anas (2022) IFRS S1 taslak metninde istenen açıklama gerekliliklerine ilişkin eksiklikleri tespit etmek amacıyla Tayland, Singapur, Endonezya ve Malezya ülkelerinin ÇSY endekslerinde yer alan 224 işletmenin 2021 yılında yayınladıkları raporları, hazırladıkları 43 maddelik listeyi kullanarak incelemiştir. Çalışmada ülkeler ve sektörler arasındaki karşılaştırmalar Kruskal-Wallis fark testi kullanılarak ortaya çıkarılmıştır. Örneklem dahilinde işletmelerin raporları, taslak standart metinde istendiği gibi 4 ana başlık altında (yönetişim, strateji, risk ve hedefler-ölçütler) değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar işletmelerin yönetim, strateji ve risk alanlarında kapsamlı açıklamalar yaptıklarını, fakat hedefler-ölçütler alanında eksik kaldıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca ülkeler ve sektörler arasında açıklanan bilgilerin kapsamı ve kalitesi yönünden farklılıklar bulunduğu da tespit edilmiştir.

Akdoğan, Özerhan ve Sultanoğlu (2023) İklimle İlgili Açıklamalar (IFRS S2) taslak standardını kullanarak, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan ve iklim değişikliği üzerinde önemli etkisi olduğunu düşündükleri sektörlerde (Maden ve Mineral İşletmeciliği, Altyapı, Ulaştırma, Teknoloji ve İletişim) faaliyet gösteren 12 işletmenin 2021 yılı için yayınladıkları raporları incelemiştir. Araştırma sonuçları örnekleme dahil edilen işletmelerin iklimle ilgili risk ve fırsatların sunumunda bazı eksikliklerinin olduğunu göstermiştir. Özellikle sektöre özgü muhasebe ve faaliyet ölçütlerine ilişkin bilgilerin paylaşılmasında ve yapılan açıklamaların detaylı nicel bilgilerle desteklenmesinde sorunlar tespit edilmiştir.

Bircan ve Özcan (2023), betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerini birlikte kullandıkları çalışmalarında taslak sürdürülebilirlik raporlama standartlarına (IFRS S1 ve IFRS S2) göre BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde yer alan işletmelerin 31.12.2021 tarihli çeşitli raporlarını incelemiştir. Yönetişim başlığı, standartların kendisinden faydalanılarak oluşturulan 8 alt ölçüte göre; strateji başlığı, işletmelerin sürdürülebilirlik modellerine göre; risk yönetimi başlığı, işletmelerin önceliklendirme risk matrislerine göre ve ölçütler ve hedefler başlığı, sürdürülebilirlik performans göstergelerine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları işletmelerin sürdürülebilirlikle ilgili açıklanması istenen bilgilerin paylaşılması konusunda taslak standart metinlerin öngördüğü ölçüt ve düzenlemeleri tam olarak karşılayamadıklarını göstermiş ve raporlama faaliyetlerinde standardizasyon sağlanması için kayda değer bir süre geçmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Gaviria, Martínez, Polo ve Arcila (2023) muhasebe bilimi ve çevresel sorumluluk arasındaki boşluğun kapatılmasının gerekliliğinden hareketle, Aburrá Vadisi'nde faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin yarattığı çevresel etkilerin IFRS S1 ve IFRS S2 çerçevesinde ölçülmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma kapsamında Aburrá Vadisi'nde bulunan 6 farklı belediyeden seçilen birer sanayi işletmesi üzerinde anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar örnekleme dahil edilen sanayi işletmelerinin sorumluluklarının farkında olduklarını, fakat çevresel muhasebeye ilişkin kontrol mekanizmalarının bulunmadığını göstermiştir. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin faaliyetlerinin neden olduğu çevresel etkileri finansal tablolarında dikkate almadıkları tespit edilmiştir.

Kampanje (2023) çalışmasında, Malavi Menkul Kıymetler Borsası'nın yıllık raporlarını, bu borsada işlem gören işletmelerin yayınladıkları raporları ve diğer ilgili yayınları doküman analizi yöntemiyle incelemiştir. Araştırma örnekleminde 7 farklı sektörden 16 işletme yer almaktadır. Araştırma sonuçları, küresel işletmelerin uygulamalarının aksine gönüllülük esasına dayanması nedeniyle, Malavi bölgesinde faaliyet gösteren işletmelerde sürdürülebilirlik raporlarının yaygın olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu durum nedeniyle IFRS S1 ve IFRS S2 standartlarına tam uyumun sağlanması için farklı paydaşların eşgüdümü olarak çaba gösterecekleri bilinçli bir yaklaşıma ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Köse ve Çetin (2023) çalışmalarında, Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını hazırlayan kurumlar hakkında bilgi vermiş, standartların geliştirilme ve yayınlanma sürecini anlatmış ve genel hatlarıyla standartların içeriklerini değerlendirmiştir. Bu değerlendirmede vardıkları sonuç, IFRS S1 ve IFRS S2 standartlarının bilgi kullanıcılarının karar alma süreçlerine yardımcı olacağı, sürdürülebilirlikle

ilgili bilgilerin açık, anlaşılır ve şeffaf olarak hazırlanmasını sağlayacağı ve sürdürülebilirlik raporlamasında yeni bir dönemi başlatacağı şeklindedir. Türkiye’de ise bu standartların Yeşil Mutabakat Eylem Planı ile eşgüdömlü ele alınması sonucunda oluşturulacak finansal ekosistemde, sürdürülebilir ve yeşil bir ekonomiye dönüşümün sağlanacağı görüşüne ulaşılmıştır.

Harahap, Danut, Arıtonang, Yulita, Daniel ve Ramadhan (2024) Endonezya’da faaliyet gösteren bankaların açıklamalarını, Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları tarafından belirlenen asgari gerekliliklere göre analiz etmişlerdir. Yapılan analiz, net sıfır karbon emisyonu hedefine ulaşmak için Endonezya Finansal Hizmetler Kurumu’na taahhütte bulunan 7 bankanın 2023 yılı sürdürülebilirlik raporları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları yönetim başlığı açısından değerlendirildiğinde, tüm bankaların ÇSY uygulamalarıyla ilgili sürdürülebilirlik unsurlarını uygulamak ve denetlemekten sorumlu birimlere sahip oldukları görölmüştür. Fakat strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedefler başlıklarında açıklanması beklenen bilgiler açısından bankaların yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir.

Pratama ve diğerleri (2025) çalışmalarında, madencilik sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin IFRS S1 ve IFRS S2 standartlarından nasıl etkilendiklerini ve raporlama kalitesini sağlamada yaşadıkları zorlukları tespit etmek için 2022 ile 2024 yılları arasında kapsayan sistematik literatür taraması gerçekleştirmişlerdir. Literatür taramasında, Scopus, Web of Science, ScienceDirect, Emerald Insight ve ProQuest dâhil olmak üzere çeşitli akademik veritabanları kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, standartların kapsamlı gereklilik listesinin yönetim ve risk yönetimi başlıklarında iyileşmelere yol açtığını göstermiş, ayrıca büyük madencilik işletmelerinin yayınladıkları raporları yeni standartlara büyük oranda entegre ettiklerini, fakat küçük ve orta ölçekli madencilik işletmelerinin yeterli ilerlemeyi kaydedemediklerini ortaya koymuştur. Bu durumun nedeni olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerin görece kısıtlı kaynaklara ve teknik yetersizliklere sahip olmaları gösterilmiştir. Ek olarak, özellikle Kapsam 3 sera gazı emisyonunun raporlanması gibi bazı nicel verilerin paylaşılmasında önemli boşlukların devam ettiği tespit edilmiştir.

Özcan ve Akbaş (2025), BİST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan Elektrik Tesisleri ve Güç Jeneratörleri sektöründen 6 işletme ile İnşaat Malzemeleri sektöründen 4 işletmenin 2023 yılı sürdürülebilirlik raporlarını içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. İçerik analizinde işletmelerin yaptıkları açıklamalar TSRS 2’nin öngördüğü yönetim, strateji, risk yönetimi ve ölçüt-hedefler başlıkları altında “uygun”, “kısmen uygun” ve “uygun değil” şeklinde sınıflandırılmıştır. Araştırma sonuçları örneklemedeki işletmelerin TSRS 2 kriterlerine açıklamalarında yer verdiklerini, fakat başta sera gazı emisyonlarının kategori bazında detaylı açıklanması olmak üzere iklimle ilgili risklerin finansal etkilerinin raporlanması gibi hususlarda ciddi eksikliklerin olduğunu ortaya koymuştur.

Literatürdeki mevcut çalışmalar incelendiğinde, Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını veya Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını ele alan sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu durum, söz konusu standartların görece yakın dönemde yayımlanarak uygulamaya alınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çalışma, yeni standartların içeriklerini, getirdiği yükümlölükleri, sürdürülebilirlik raporları üzerinde yaratacağı etkileri ve iklimle ilgili açıklanması gereken bilgilerde iyileştirilmesi gereken alanları ortaya koyarak literatürdeki boşluğun giderilmesine katkı sağlayan öncü araştırmalardan biri olma özelliği taşımaktadır. Özellikle TSRS 2 taslak standart metninin işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarında yarattığı ilk etkilerin önceki dönem raporlarıyla kıyaslanarak incelenmesi ve tespit edilen eksikliklerin ortaya konulması, çalışmanın özgün katkısını güçlendirmektedir. Bu yönüyle çalışmanın yalnızca mevcut teorik tartışmalara katkıda bulunmakla kalmayıp aynı zamanda uygulamaya dönük analizleriyle sermaye piyasası aktörlerinin karar süreçlerine de ışık tutması hedeflenmektedir.

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde araştırmanın amacı ve önemi, evreni ve örnekleme, analiz yöntemi, gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmelerin çevresel, sosyal ve yönetim faktörlerindeki performansları hakkında açıklama yapmalarını sağlayan bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Günümüze kadar pek çok farklı kuruluş çeşitli sürdürülebilirlik raporlama rehberleri geliştirmiş ve bu rehberler çoğu zaman gönüllü, bazı şartlar altında ise zorunlu olarak işletmeler tarafından kullanılmıştır. Söz konusu bu rehberlerden en sonuncusu ise IFRS Vakfı bünyesinde kurulan ISSB tarafından geliştirilen Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarıdır. Bu kapsamda ilk aşamada genel hükümler ve iklimle ilgili açıklamalar üzerine yoğunlaşan iki adet standart hazırlanmış ve paydaşların kullanımına sunulmuştur. Türkiye’de bu standartlar KGK tarafından Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları başlığı altında Türkçeye çevrilmiştir.

ISSB tarafından geliştirilen Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları, tüm dünyada 2024 yılı raporlama döneminden itibaren işletmeler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’de ise 2024 yılı raporlama döneminden itibaren belirlenen sınırların üzerinde olan işletmeler zorunlu, diğer işletmeler ise gönüllü olarak bu standartlara uygun sürdürülebilirlik raporlaması yapmaya başlayabilecek ve ilk zorunlu raporlar 2025 yılı içerisinde kamuoyuna sunulacaktır.

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants - IFAC) tarafından hazırlanan “*The State of Play: Sustainability Disclosure & Assurance 2019-2022, Trends & Analysis*” başlıklı çalışma, 2019-2022 yılları arasında Türkiye’de yapılan sürdürülebilirlik açıklamalarının GRI, SASB ve İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü raporlama standartlarını sıklıkla kullandığını raporlamıştır. (IFAC, 2024:42). TSRS’lerin geliştirilmesinde bu standartların oynadıkları önemli roller düşünüldüğünde, işletmelerin yeni standart setinin getirdiği gerekliliklere belli düzeylerde hazır olacakları, fakat özellikle sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgi kavramına daha çok önem verilmesinin raporlamada bazı eksikliklere neden olacağı öngörülmüştür.

Bu sebeple, işletmelerin 2024 yılı öncesine ait sürdürülebilirlik raporlarının ISSB tarafından oluşturulan yeni standart setine göre değerlendirilmesi, işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarının mevcut durumunu tespit etmek ve elde edilen bulgular vasıtasıyla güçlü ve zayıf yönlerin tespitini sağlamak açısından önemlidir. Ayrıca hangi işletmelerin önceki yıllarda güncel sisteme en uygun şekilde raporlama yaptığının ve standartların taslak metinlerinin raporlamaya etkilerinin incelenmesi de önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarının Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına göre mevcut durumlarının analizini gerçekleştirmektir. Bu analiz neticesinde işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarının kalitesinin ölçülmesi ve iyileştirilmesi gereken öncelikli konuların tespiti sağlanacaktır. Ayrıca çalışmada 2022 ve 2023 yılı raporları birlikte incelenerek, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları’nın iklimle ilgili yapılan açıklamalar üzerindeki ilk etkilerinin de ortaya çıkarılması da sağlanacaktır.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Nitel araştırmaların temelinde var olan fikir, çalışmayı yürüten araştırmacının araştırma sorularını en iyi şekilde anlamasına yardımcı olacak çalışma alanı (veya dokümanları) amaca yönelik olarak seçmesidir. Bu özelliği nedeniyle nitel çalışmalarda, nicel çalışmalarda olduğu gibi seçkisiz bir örneklem üzerinde çalışılması önerilmez (Creswell, 2017:189). Nitel araştırmalarda temsil gücünden çok, kullanılan örneklemin araştırma sorularıyla olan ilgisi göz önüne alınır. Nitel çalışmalarda amaçlı örneklem tercih edilen bir örnekleme türüdür ve değişik biçimlerde uygulanabilir (İslamoğlu ve Alınışık, 2019:224).

Çalışmanın evrenini Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren işletmeler oluşturmaktadır. Araştırma

örneklemleri olarak ise sürdürülebilirlik uygulamalarının istenen düzeye en yakın seyrettiği Borsa İstanbul (BİST) Sürdürülebilirlik 25 Endeksi işletmeleri olarak belirlenmiştir.

BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde hangi şirketlerin yer alacağı Londra Borsası Grubu (London Stock Exchange Group - LSEG) tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeler neticesinde belirlenmektedir. Değerlendirmelerde sadece kamuya açık bilgiler kullanılmakta ve LSEG tarafından yapılan değerlendirme işlemi ücretleri Borsa İstanbul tarafından ödenmektedir. Bu endekste yer alabilmek için işletmelerin genel sürdürülebilirlik notunun 50 veya üzerinde, her bir ana başlık notunun 40 veya üzerinde ve kategori notlarının en az 8'inin 26 veya üzerinde olması gerekmektedir (Borsa İstanbul, 2023:12-23).

Araştırmada kullanılan veriler 2022 ve 2023 yıllarını kapsayacak şekilde toplanmıştır. İşletmelerin 2022 yılında yayınladıkları sürdürülebilirlik raporlarını ISSB tarafından geliştirilen sürdürülebilirlik açıklama standartlarının taslak halinde yayınlanmasından önce hazırlamış olmaları, 2023 yılı için hazırlanan sürdürülebilirlik raporlarını ise bu taslak metinler yayımlandıktan sonra hazırlamış olmaları ilgili yılların seçilme nedenidir. Bu yöntem sayesinde sürdürülebilirlik raporlarında meydana gelen değişikliklerin net bir şekilde tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Örneklemleri

İşletme Unvanları ve BIST Kodları	Sektör
Akbank T.A.Ş. (AKBNK)	Mali Kuruluşlar
Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş. (AEFES)	İmalat
Arçelik A.Ş. (ARCLK)	İmalat
BİM Birleşik Mağazalar A.Ş. (BIMAS)	Toptan ve Perakende Ticaret
Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (CIMSAA)	İmalat
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş. (DOHOL)	Mali Kuruluşlar
Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. (DOAS)	Toptan ve Perakende Ticaret
Enerjisa Enerji A.Ş. (ENJSA)	Elektrik Gaz ve Su
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş. (ENKAI)	İnşaat ve Bayındırlık
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. (EREGL)	İmalat
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. (SAHOL)	Mali Kuruluşlar
Koç Holding A.Ş. (KCHOL)	Mali Kuruluşlar
Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MAVI)	Toptan ve Perakende Ticaret
Migros Ticaret A.Ş. (MGROS)	Toptan ve Perakende Ticaret
Pegasus Hava Taşımacılığı A.Ş. (PGSUS)	Ulaştırma ve Depolama
Petkim Petrokimya Holding A.Ş. (PETKM)	İmalat
Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. (TOASO)	İmalat
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (TCELL)	Bilgi ve İletişim
Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (TUPRS)	İmalat
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. (TTRAK)	İmalat
Türkiye Halk Bankası A.Ş. (HALKB)	Mali Kuruluşlar
Türkiye İş Bankası A.Ş. (ISCTR)	Mali Kuruluşlar
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. (SISE)	Mali Kuruluşlar
Ülker Bisküvi Sanayi A.Ş. (ULKER)	İmalat
Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş. (ZOREN)	Elektrik Gaz ve Su

Araştırma örnekleminde 7 farklı sektörden 25 işletme yer almaktadır. Örnekleimde en çok temsilcisi olanlar 9 adetle İmalat ve 7 adetle Mali Kuruluşlar sektörleridir. En az temsilcisi olanlar ise 1 adetle Bilgi ve İletişim, İnşaat ve Bayındırlık, Ulaştırma ve Depolama sektörleridir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma verilerinin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmaktadır. Görüşme veya gözlem yoluyla bilgi toplama imkânının olmadığı durumlarda bu yöntem kullanılarak gerekli bilgiler elde edilmektedir. Doküman incelemesinde en önemli nokta, o dokümanların tarafsız ve objektif olmasıdır (İslamoğlu ve diğerleri, 2019:228). Bu bağlamda iklimle ilgili açıklamaların kalitesini ölçmek için seçilen doküman olan sürdürülebilirlik raporlarına işletmelerin kendi internet siteleri veya Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) sayfaları üzerinden ulaşılmıştır.

Araştırmada işletmelerin yayınladıkları sürdürülebilirlik raporları, nitel-nicel (karma) bir araştırma yöntemi olan içerik analizi kullanılarak değerlendirmeye alınmıştır. Sürdürülebilirlik raporlarının içerik analizinde kullanılan kontrol listesi, İngiltere Fermanlı ve Ruhsatlı Muhasebeciler Birliği (Association of Chartered Certified Accountants - ACCA) ve Adam Smith Business School tarafından taslak standartlar kullanılarak hazırlanmış çalışma (Baboukardos ve diğerleri, 2022) örnek alınarak geliştirilmiştir. İşletmelerin açıklaması beklenen her bir bilgi başına, hiç açıklama yapmamışsa 0 puan, açıklama yapmışsa 1 puan verilecek şekilde bir yordam izlenerek analize tâbi tutulmuş, elde edilen bu sonuçlar yüzdelik hâle getirilerek tablolastırılmıştır. İçerik analizi esnasında, işletmelerle ilgisiz olan (söz konusu işletme için geçerli olmayan durumlar) maddelere tam puan verilmiştir. Örneğin, karbon kredisi kullanmadığını açıkça beyan eden işletmelere karbon kredisi hakkındaki diğer tüm maddelerden tam puan verilmiştir.

Tablo 3. İklimle İlgili Açıklamalar Kontrol Listesi

Kontrol Listesi Ana ve Alt Başlıklar	Madde Adedi
Yönetişim	9
Strateji (a+b+c+d+e)	43
a. İklimle İlgili Riskler ve Fırsatlar	4
b. İş Modeli ve Değer Zinciri	2
c. Strateji ve Karar Alma	9
d. Finansal Durum, Finansal Performans ve Nakit Akışları	7
e. İklim Dirençliliği	21
Risk Yönetimi	9
Metrikler ve Hedefler (f+g)	42
f. İklimle İlgili Metrikler	18
g. İklimle İlgili Hedefler	24
Genel Toplam	103

TSRS 2-İklimle İlgili Açıklamalar standardını temel alan kontrol listesinde strateji temel içerik başlığının beş alt bölüme, metrikler ve hedefler temel içerik başlığının ise iki alt bölüme ayrılarak listeye dahil edilmesine karar verilmiştir. Buna göre, yönetim başlığı 9 madde, strateji başlığı 43 madde, risk yönetimi başlığı 9 madde, metrikler ve hedefler başlığı ise 42 maddeden oluşmakta ve işletmelerin iklimle ilgili açıklamaları toplam 103 maddeye uygunluklarına göre değerlendirilmektedir.

4.4. Verilerin Analizi ve Bulgular

Elde edilen verilerin içerik analizlerine, işletmelerin hangi başlıklar altında sürdürülebilirlik raporlaması yaptıklarını tespit edilmesiyle başlanmıştır. Buna ek olarak hangi işletmelerin 2023 yılı raporlarında Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına (TSRS) hazır olduklarını, hazırlığa başladıklarını veya hazırlığa başlayacaklarını raporladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4. Sürdürülebilirlik Açıklamalarının Yapıldığı Raporların Türü

İşletme Kodları	2022 Yılı Rapor Türü	2023 Yılı Rapor Türü	TSRS Yorumu
AKBNK	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Evet
AEFES	Entegre Rapor	Entegre Rapor	Evet
ARCLK	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
BIMAS	Sürdürülebilirlik Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
CIMSA	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Evet
DOHOL	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Hayır
DOAS	Entegre Sürdürülebilirlik Raporu	Entegre Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
ENJSA	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
ENKAI	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
EREGL	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
SAHOL	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Hayır
KCHOL	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
MAVI	Faaliyet Raporu	Faaliyet Raporu	Hayır
MGROS	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Evet
PGSUS	Faaliyet Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Hayır
PETKM	Sürdürülebilirlik Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Evet
TOASO	Entegre Rapor	Entegre Rapor	Hayır
TCELL	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
TUPRS	Entegre Rapor	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
TTRAK	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
HALKB	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
ISCTR	Entegre Faaliyet Raporu	Entegre Faaliyet Raporu	Hayır
SISE	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Hayır
ULKER	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet
ZOREN	Sürdürülebilirlik Raporu	Sürdürülebilirlik Raporu	Evet

2022 yılına ait 25 rapordan, 12 adedi Sürdürülebilirlik Raporu, 7 adedi Entegre Faaliyet Raporu, 3 adedi Entegre Rapor, 2 adedi Faaliyet Raporu ve 1 adedi Entegre Sürdürülebilirlik Raporu başlığına sahiptir. 2023 yılına ait 25 rapordan ise: 11 adedi Sürdürülebilirlik Raporu, 10 adedi Entegre Faaliyet Raporu, 2 adedi Entegre Rapor, 1 adedi Faaliyet Raporu ve 1 adedi Entegre Sürdürülebilirlik Raporu başlığına sahiptir.

2023 yılı raporlarından 13 adedinde Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına yönelik yorum bulunmaktadır. İşletmeler bu yorumlarında, 2024 raporlama dönemi itibarıyla zorunlu hale gelecek bu standart setine uyum sağlamaya başladıklarını raporlamışlardır. Geriye kalan 12 adet raporda ise Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına yönelik herhangi bir yoruma rastlanmamıştır.

İşletmelerin sürdürülebilirlikle ilgili açıklamalarını bağımsız bir dış denetimden geçirip geçirmedikleri incelenerek analizlere devam edilmiştir. Bu kapsamda ayrıca denetimden geçen raporların hangi denetim firması tarafından bağımsız güvence denetimine tabi tutulduğu ve söz konusu bu denetimin hangi denetim standartları kullanılarak gerçekleştirildiği de tespit edilmiştir.

Tablo 5. Sürdürülebilirlik Açıklamalarının Bağımsız Denetimi

İşletme Kodları	2022 Yılı Denetimleri		2023 Yılı Denetimleri	
	Denetim Firması	Kapsamı	Denetim Firması	Kapsamı
AKBNK	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
AEFES	Bureau Veritas	GDS 3000 GDS 3410	Bureau Veritas	GDS 3000 GDS 3410
ARCLK	BSI Group KPMG	AA1000AS v3 GDS 3000	TÜV SÜD TR	AA1000AS v3
BIMAS	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	
CIMSA	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
DOHOL	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
DOAS	PwC	GDS 3000	PwC	GDS 3000
ENJSA	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
ENKAI	Ernst & Young	GDS 3000 GDS 3410	KPMG	GDS 3000 GDS 3410
EREGL	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	
SAHOL	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
KCHOL	BSI Group	AA1000AS v3	KPMG TÜV SÜD TR	GDS 3000 AA1000AS v3 AA1000AS v3
MAVI	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	
MGROS	KPMG	GDS 3000	Bureau Veritas	GDS 3000
PGSUS	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	
PETKM	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
TOASO	Türk Loydu	GDS 3000	Bureau Veritas	GDS 3000
TCELL	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	
TUPRS	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
TTRAK	Ernst & Young	GDS 3000 GDS 3410	Ernst & Young	GDS 3000
HALKB	Deloitte	GDS 3000 GDS 3410	Deloitte	GDS 3000 GDS 3410
ISCTR	KPMG	GDS 3000	KPMG	GDS 3000
SISE	Ernst & Young	GDS 3000 GDS 3410	Ernst & Young	GDS 3000 GDS 3410
ULKER	PwC	GDS 3000 GDS 3410	PwC	GDS 3000 GDS 3410
ZOREN	Güvence denetimi bulunmamaktadır.		Güvence denetimi bulunmamaktadır.	

Yapılan analiz neticesinde, 19 adet işletmenin her iki raporlama döneminde de güvence denetimi hizmeti aldığı görülmüştür. 6 adet işletme ise her iki raporlama dönemi için de güvence denetimi hizmeti aldığına dair bir bilgi paylaşmamıştır. Arçelik A.Ş. 2022 yılı raporunu, Koç Holding A.Ş. ise 2023 yılı raporunu iki farklı bağımsız denetim firmasının denetiminden geçirmişlerdir.

2022 yılı raporlama dönemi için gerçekleştirilen 20 adet güvence denetiminden 15 adedi dört büyük denetim firmasına aittir. PwC bu denetimlerden 9 adedini gerçekleştirmiştir. 2023 yılı raporlama dönemi için gerçekleştirilen toplam 20 adet güvence denetiminden 16 adedi dört büyük denetim firmasına aittir. Bu dönemde de 9 adet güvence denetimi üstlenen PwC bu alanda birinci konumdadır.

2022 yılı raporlama dönemi güvence denetimlerinin 13 adedinde, 2023 yılı raporlama dönemi güvence denetimlerinin 12 adedinde; “GDS 3000-Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri” ve “GDS 3410-Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri” standartları birlikte kullanılmıştır. 2024 yılı itibarıyla belirli hadler üzerinde kalan işletmelerin yayınladıkları sürdürülebilirlik raporlarının bu iki denetim standardı kullanılarak güvence denetiminden geçmesi zorunlu hale gelecektir (Bkz.: Bölüm 2.3).

Araştırma kapsamında son olarak 103 maddelik kontrol listesi kullanılarak işletmelerin 2022 ve 2023 yılı sürdürülebilirlik raporlarındaki açıklamalar içerik analizine tâbi tutulmuş ve elde edilen sonuçlar yüzdelik hâle getirilerek Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. İşletmelerin İklimle İlgili Açıklamalarının Başarı Yüzdeleri (%)

İşletme Kodları	Yıl	YÖNETİŞİM	STRATEJİ (a+b+c+d+e)	a. İklimle İlgili Riskler ve Fırsatlar	b. İş Modeli ve Değer Zinciri	c. Strateji ve Karar Alma	d. Fin. Performans ve Nakit Akışları	e. İklim Dirençliliği	RİSK YÖNETİMİ	METRİKLER VE HEDEFLER (f+g)	f. İklimle İlgili Metrikler	g. İklimle İlgili Hedefler
AKBNK	2022	88,9	95,3	100	100	88,9	100	95,2	100	64,3	27,8	91,7
	2023	88,9	97,7	100	100	100	100	95,2	100	81,0	55,6	100
AEFES	2022	88,9	60,5	100	100	100	100	19,0	100	59,5	33,3	79,2
	2023	100	60,5	100	100	100	100	19,0	100	64,3	44,4	79,2
ARCLK	2022	88,9	95,3	100	100	100	100	90,5	100	57,1	33,3	75,0
	2023	100	97,7	100	100	100	100	95,2	100	61,9	38,9	79,2
BIMAS	2022	88,9	51,2	100	100	88,9	57,1	19,0	88,9	57,1	38,9	70,8
	2023	88,9	51,2	100	100	88,9	57,1	19,0	88,9	61,9	44,4	75,0
CIMSA	2022	88,9	88,4	100	100	88,9	100	81,0	100	73,8	55,6	87,5
	2023	88,9	97,7	100	100	100	100	95,2	100	76,2	55,6	91,7
DOHOL	2022	66,7	41,9	25,0	50,0	77,8	71,4	19,0	55,6	59,5	38,9	75,0
	2023	77,8	44,2	25,0	50,0	88,9	71,4	19,0	55,6	61,9	38,9	79,2
DOAS	2022	88,9	58,1	100	100	88,9	100	19,0	100	57,1	33,3	75,0
	2023	100	60,5	100	100	100	100	19,0	100	61,9	33,3	83,3
ENJSA	2022	100	93,0	100	100	88,9	100	90,5	100	78,6	55,6	95,8
	2023	100	95,3	100	100	100	100	90,5	100	78,6	55,6	95,8
ENKAI	2022	88,9	72,1	100	100	88,9	100	47,6	100	78,6	50,0	100
	2023	88,9	90,7	100	100	88,9	100	85,7	100	78,6	50,0	100
EREGL	2022	77,8	48,8	75,0	50,0	77,8	85,7	19,0	88,9	69,0	38,9	91,7
	2023	77,8	60,5	100	100	100	100	19,0	88,9	73,8	38,9	100
SAHOL	2022	88,9	72,1	100	50,0	100	100	47,6	100	81,0	55,6	100
	2023	88,9	74,4	100	100	100	100	47,6	100	81,0	55,6	100
KCHOL	2022	77,8	97,7	100	100	100	100	95,2	100	83,3	61,1	100
	2023	88,9	97,7	100	100	100	100	95,2	100	83,3	61,1	100

MAVI	2022	66,7	48,8	25,0	50,0	88,9	100	19,0	44,4	78,6	55,6	95,8
	2023	66,7	51,2	25,0	50,0	100	100	19,0	44,4	81,0	55,6	100
MGROS	2022	100	83,7	100	100	88,9	100	71,4	100	88,1	72,2	100
	2023	100	86,0	100	100	88,9	100	76,2	100	88,1	72,2	100
PGSUS	2022	77,8	41,9	50,0	50,0	66,7	71,4	19,0	77,8	66,7	38,9	87,5
	2023	77,8	41,9	50,0	50,0	66,7	71,4	19,0	88,9	69,0	38,9	91,7
PETKM	2022	100	58,1	100	100	100	85,7	19,0	100	71,4	44,4	91,7
	2023	100	58,1	100	100	100	85,7	19,0	100	76,2	50,0	95,8
TOASO	2022	77,8	95,3	100	100	100	85,7	95,2	100	78,6	55,6	95,8
	2023	88,9	97,7	100	100	100	100	95,2	100	78,6	55,6	95,8
TCELL	2022	55,6	48,8	25,0	50,0	88,9	100	19,0	88,9	61,9	38,9	79,2
	2023	77,8	58,1	75,0	50,0	88,9	100	28,6	100	64,3	38,9	83,3
TUPRS	2022	88,9	79,1	100	100	100	100	57,1	100	81,0	61,1	95,8
	2023	100	79,1	100	100	100	100	57,1	100	83,3	61,1	100
TTRAK	2022	88,9	95,3	100	100	100	100	90,5	88,9	71,4	44,4	91,7
	2023	100	95,3	100	100	100	100	90,5	88,9	76,2	44,4	100
HALKB	2022	55,6	48,8	25,0	50,0	88,9	100	19,0	55,6	61,9	33,3	83,3
	2023	77,8	48,8	25,0	50,0	88,9	100	19,0	55,6	66,7	33,3	91,7
ISCTR	2022	100	90,7	100	50,0	100	85,7	90,5	100	71,4	38,9	95,8
	2023	100	90,7	100	50,0	100	85,7	90,5	100	73,8	38,9	100
SISE	2022	55,6	67,4	100	100	100	85,7	38,1	100	61,9	44,4	75,0
	2023	66,7	72,1	100	100	100	85,7	47,6	100	64,3	50,0	75,0
ULKER	2022	88,9	90,7	100	100	100	71,4	90,5	100	78,6	55,6	95,8
	2023	88,9	90,7	100	100	100	71,4	90,5	100	78,6	55,6	95,8
ZOREN	2022	77,8	58,1	100	100	100	85,7	19,0	100	57,1	33,3	75,0
	2023	88,9	58,1	100	100	100	85,7	19,0	100	64,3	33,3	87,5

4.4.1. Yönetişim Temel İçerik Başlığı Hakkında Bulgular

Yönetişim temel içerik başlığı altında, işletmelerin iklimle ilgili risk ve fırsatları yönetmek için faydalandığı süreçlerin rapor kullanıcıları tarafından anlaşılmasını sağlayacak bilgiler analiz edilmiştir. Bu temel içerik başlığının analizi için kullanılan kontrol maddelerine örnek olarak “Organların veya kişilerin iklimle ilgili risk ve fırsatlar hakkında nasıl ve ne sıklıkta bilgilendirildikleri hakkında açıklama yapılmış mı?” ve “İklimle ilgili risk ve fırsatları izlemek, yönetmek ve denetlemek için kullanılan yönetim süreçlerinde, kontrollerde ve prosedürlerde yönetimin görevi hakkında açıklama yapılmış mı?” soruları gösterilebilir.

İçerik analizi bulgularına göre, örneklemde yer alan işletmelerin tamamının yönetim organ(lar)ını oluşturan komite veya kurulun hangi üyelerden meydana geldiğini veya iklimle ilgili risk ve fırsatların gözetiminden sorumlu kişilerin kimler olduğunu direkt olarak raporladığı tespit edilmiştir. Bu yönetim organının veya kişilerin görev tanımları, ne sıklıkta bilgilendirildikleri ve çalışmalarının nasıl izlendiği hakkında açıklanması istenen bilgiler de büyük oranda yapılmıştır.

İşletmelerin büyük bir kısmı yönetim organının veya sorumlu kişilerin görevlerini yerine getirmek için sahip oldukları uygun beceri düzeyi ve yetkinliğe ilişkin açıklamaları gerçekleştirmiştir. Ayrıca bu beceri düzeylerinin daha da geliştirilmesi amacıyla eğitim çalışmaları yürütmekte olup bu eğitim çalışmaları hakkındaki bilgileri rapor kullanıcılarıyla paylaşmışlardır. Yönetişim temel içerik başlığı kapsamında en sık rastlanan açıklama eksiklikleri ise iklimle ilgili performans ölçümlerinin ücret politikalarına nasıl entegre edildiği ve hedeflere yönelik ilerlemenin nasıl izlendiği konularıdır.

4.4.2. Strateji Temel İçerik Başlığı Hakkında Bulgular

Strateji temel içerik başlığı altında, işletmelerin iklimle ilgili risk ve fırsatları yönetme stratejilerinin rapor kullanıcıları tarafından anlaşılmasını sağlayacak bilgiler analiz edilmiştir. Bu temel içerik başlığının analizi için kullanılan kontrol maddelerine örnek olarak *“İşletme, gelecekteki finansal yeterliliğini etkilemesi makul ölçüde beklenebilecek iklimle ilgili risk ve fırsatları tanımlamakta mıdır?”* ve *“İklimle ilgili senaryo analizinin nasıl ve ne zaman gerçekleştirildiği hakkında bilgi verilmiş midir?”* soruları gösterilebilir.

İçerik analizi bulgularına göre, işletmelerin büyük çoğunluğunun iklimle ilgili riskleri ve fırsatları takip ederken bunları geçiş ve fiziksel riskler olarak ayırıp kısa, orta ve uzun vadeli etkilerini raporladıkları görülmüştür. İşletmeler, bu risk ve fırsatların kendi finansal performansları ve tedarik zincirleri üzerindeki etkileri hakkında da yeterli bilgiler vermiş, ayrıca planladıkları doğrudan ve dolaylı azaltım çalışmalarını ve iş modellerinde meydana gelmesini bekledikleri değişiklikleri rapor kullanıcılarıyla paylaşmışlardır.

İşletmeler iklimle ilgili stratejilerini etkileyen en önemli uluslararası anlaşma olarak Paris Anlaşması'nın hükümlerini göstermişlerdir. Pek çok işletme bu anlaşmanın teşvik ettiği net sıfır karbon hedefine ulaşmayı planladığı yıl hakkındaki bilgiye raporunda yer vermiştir, fakat işletmeler genellikle bu hedefe yönelik ilerlemesinin ne aşamada olduğunu yıl bazlı detaylandırmaktan kaçınmıştır.

Strateji başlığında düşük puan alan işletmelerin iklim dirençliliği tespitinde senaryo analizlerini süreçlerine dahil etmeyen işletmelerden oluştuğu görülmüştür. Strateji başlığındaki 43 adet sorudan 21 tanesi iklimle ilgili senaryo analizleri hakkında veya senaryo analizleriyle ilişkili konulardan oluşmaktadır. Bu sebeple, iklimle ilgili senaryo analizlerini süreçlerine dahil etmeyen işletmelerin strateji başlığı altındaki puanları diğer işletmelere göre daha düşük seyretmiştir. Senaryo analizlerini kullanan işletmelerin ise ilgili senaryo analizleri hakkında istenen bilgilerin çoğunu paylaştıkları ve şeffaf bir raporlama yaptıkları görülmüştür. Fakat gerçekleştirilen senaryo analizlerinin operasyon yerleri veya iş birimleri bazında özelleştirilmediği görülmüş ve bu ilerde geliştirilebilecek bir husus olarak tespit edilmiştir.

4.4.3. Risk Yönetimi Temel İçerik Başlığı Hakkında Bulgular

Risk yönetimi temel içerik başlığı altında, işletmelerin iklimle ilgili risk ve fırsatları ortaya çıkarma, öncelik sırasına dizme ve takip etme süreçlerinin ve bu süreçlerin genel risk takip sistemine ne kapasitede entegre edildiğinin rapor kullanıcıları tarafından anlaşılmasını sağlayacak bilgiler analiz edilmiştir. Bu temel içerik başlığının analizi için kullanılan kontrol maddelerine örnek olarak *“İşletmenin iklimle ilgili riskleri belirlemek, değerlendirmek, önceliklendirmek ve izlemek için kullandığı süreçler ve ilgili politikalarda iklimle ilgili riskleri nasıl izlediği hakkında açıklama yapılmış mı?”* ve *“Önceki raporlama dönemiyle karşılaştırıldığında, işletmenin iklimle ilgili riskleri belirlemek, değerlendirmek, önceliklendirmek ve izlemek için kullandığı süreçler ve ilgili politikaları değiştirip değiştirmediği ve nasıl değiştirdiği hakkında açıklama yapılmış mı?”* soruları gösterilebilir.

Risk yönetimi hakkında yapılan açıklamalarda işletmelerin tamamına yakınının iklimle ilgili risk ve fırsatları değerlendirip izledikleri, ayrıca karşı karşıya oldukları diğer risk ve fırsatlara kıyasla bunları farklı düzeylerde önceliklendirdikleri görülmüştür. Özellikle bu çalışmanın ana konusunu oluşturan iklimle ilgili risk ve fırsatların öncelik düzeyinin pek çok işletmenin hazırladığı öncelikli konular matrisinde orta önemli veya yüksek önemli seviyede yer aldığı görülmüştür.

İşletmelerin risk yönetimi süreçlerinde meydana gelen değişiklikleri önceki raporlama dönemi süreçleriyle kıyaslayarak birlikte açıkladıkları, fakat risk yönetimi değerlendirmelerini yaparken genellikle sadece nitel faktörler kullandıkları tespit edilmiştir. Bu durumun ilerde hazırlanacak raporlarda nicel eşik değerleriyle de desteklenmesi gereken bir yapıya neden olduğu tespit edilmiştir.

4.4.4. Metrikler ve Hedefler Temel İçerik Başlığı Hakkında Bulgular

Metrikler ve hedefler temel içerik başlığı altında, işletmelerin iklimle ilgili kendilerinin belirlediği ve/veya zorunlu olarak ulaşmaları gereken hedeflere yönelik performanslarının rapor kullanıcıları tarafından anlaşılmasını sağlayan bilgiler analiz edilmiştir. Bu temel içerik başlığının analizi için kullanılan kontrol maddelerine örnek olarak “Raporlama dönemi boyunca üretilen, metrik ton CO2 eşdeğeri olarak ifade edilen ve Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 şeklinde sınıflandırılan mutlak brüt sera gazı emisyonları hakkında açıklama yapılmış mı?” ve “İşletmenin stratejik amaçlarına ulaşma konusundaki ilerlemeyi izlemek üzere belirlediği iklimle ilgili nicel ve nitel hedefler ile mevzuat uyarınca ulaşması gereken tüm hedeflerin geçerli olduğu dönem hakkında açıklama yapılmış mı?” soruları gösterilebilir.

İçerik analizi bulgularına göre, işletmelerin tamamına yakınının Kapsam 1 ve Kapsam 2 sera gazı emisyonları hakkında istenen bilgileri verdikleri görülmüştür. Söz konusu emisyonların konsolide edilen grup ve diğer yatırım yapılanlar için ayrıştırılarak verilmemiş olduğu göze çarpmaktadır. Kapsam 3 sera gazı emisyonu bilgilerinin paylaşılmasında ise ciddi eksiklikler tespit edilmiştir. İşletmeler Kapsam 3 emisyonlarını ya hiç açıklamamışlar ya da açıkladıkları Kapsam 3 emisyonlarına dahil edilen kategorileri detaylandırmamışlardır.

Ayrıca işletmeler iklimle ilgili geçiş ve fiziksel risklere karşı kırılgan veya fırsatlara karşı uyumlu varlıklarının veya faaliyetlerinin miktarları ve yüzdeleri hakkında bilgi vermekten kaçınmışlardır. Benzer şekilde, işletmeler iklimle ilgili konuların yönetici ücretleri üzerindeki etkileri hakkında bilgilerin paylaşılması konusunda da beklenen düzeyin altında kalmışlardır. İlgili konu başlıkları hakkında özellikle nicel verilerin paylaşılmasında eksiklikler göze çarpmaktadır.

Tablo 7. İşletmelerin Temel İçerik Başlıklarında Genel Başarı Yüzdeleri (%)

Temel İçerik Başlıkları	2022	2023
Yönetişim	82,7	88,9
Strateji (a+b+c+d+e)	71,3	74,2
a. İklimle İlgili Riskler ve Fırsatlar	85,0	88,0
b. İş Modeli ve Değer Zinciri	84,0	88,0
c. Strateji ve Karar Alma	92,4	96,0
d. Finansal Durum, Finansal Performans ve Nakit Akışları	91,4	92,6
e. İklim Dirençliliği	51,6	54,9
Risk Yönetimi	91,6	92,4
Metrikler ve Hedefler (f+g)	69,9	73,1
f. İklimle İlgili Metrikler	45,6	48,0
g. İklimle İlgili Hedefler	88,2	92,0
Genel Toplam	73,5	76,7

Tablo 6’da işletmeler bazında verilen içerik analizi sonuçları, Tablo 7’de örneklemdaki tüm işletmeleri içerecek şekilde 2022 ve 2023 yılları bazında verilmiştir. Örnekleme dahilinde işletmelerin iklimle ilgili açıklamalarının genel başarı yüzdeleri incelendiğinde, en başarılı oldukları temel içerik başlığı her iki yılda da risk yönetimi (2022 yılı %91,6 ve 2023 yılı %92,4) olarak ortaya çıkmıştır. En az başarı sağlanan temel içerik başlığı ise her iki yılda da metrikler ve hedefler (2022 yılı %69,9 ve 2023 yılı %73,1) olmuştur. Gelecek raporlama dönemlerinde iyileştirilmesi gereken öncelikli alanlar olarak, metrikler ve hedefler başlığı altında yer alan iklimle ilgili metrikler ve strateji başlığı altında yer alan iklim dirençliliğine ilişkin açıklamalar öne çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerden 24 adedinin 2023 yılında bir önceki raporlama döneminden daha yüksek bir başarı yüzdesine sahip olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin 2022 yılı

genel başarı ortalaması %73,5 iken 2023 yılı genel başarı ortalaması %76,7 olarak hesaplanmıştır. En büyük gelişme %6,2'lik artışla yönetim başlığı açıklamalarında meydana gelmiştir. Bu durum, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının ve taslak metin versiyonlarının işletme sürdürülebilirlik açıklamaları üzerindeki önemli ve olumlu etkisi olarak yorumlanabilir.

5. SONUÇ

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları, IFRS Vakfı bünyesinde kurulan ISSB Kurulu tarafından 2022 yılı mart ayında taslak metin, 2023 yılı haziran ayında ise tamamlanmış metinler olarak yayınlanan Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarının çevirisi şeklindedir. Literatür incelendiğinde, 2024 yılına ait raporlarda işletmeler tarafından ilk kez kullanılmaya başlayacak bu standart setini konu edinen araştırma sayısının az olduğu görülmektedir. Çalışma bu yönüyle mevcut literatürü güçlendirerek akademi ve iş dünyasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Bu çalışma işletme raporlarının asli kullanıcılarına Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları ile birlikte gelen yenilikler hakkında temel bilgiler sunmaktadır. Özellikle İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü standartlarına hâkim olmayan kullanıcılar için dört temel içerik başlığı tanıtılmış ve söz konusu kullanıcıların inceleyecekleri sürdürülebilirlik raporlarında bu yapıyı tespit edebilmeleri kolaylaştırılmıştır. Sonuç olarak, iklimle ilgili açıklamaların detaylandırılmış yapısının kavranması ve işletmelerin kurumsal stratejileriyle bağlantılı olarak iklimle ilgili risk ve fırsatları nasıl değerlendirdiklerinin daha iyi anlaşılabilmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulguları sürdürülebilirlik açıklamalarında sıkça atlanan veya eksik bildirilen hususlara da dikkat çekmekte ve rapor kullanıcılarının alacakları yatırım kararlarında bu noktalara özellikle dikkat etmelerine yardımcı olmaktadır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen analizler neticesinde örneklem içerisindeki işletmelerin büyük oranda Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını (TSRS) uygulamaya hazır oldukları tespit edilmiştir. Yeni standartların SASB, IIRC ve TCDF gibi mevcut standart ve çerçeveler üzerine inşa edilmiş olması geçiş sürecini kolaylaştırmıştır. Londra Borsası Grubu (LSEG) tarafından hesaplanan sürdürülebilirlik puanlarında Türkiye'nin en iyileri arasında bulunan örnekleme dahil işletmelerin iyi sonuçlar alması da beklenen bir sonuçtur.

Fakat bu iyi sonuçlar iyileştirilmesi gereken alanlar olmadığı anlamına gelmemektedir. Özellikle sürdürülebilirlik faaliyetleri ile ücretlendirme politikaları arasındaki ilişkinin raporlanması çoğu işletme raporlarında oldukça zayıftır. Ayrıca iklimle ilgili risklere karşı kırılgan ve fırsatlara karşı uyumlu varlıkların veya faaliyetlerin miktarını ve yüzdesini açıklayan işletmeler yok denecek kadar azdır. Bu iki hususta yapılan açıklamalar çok genel kalmış, sayısal verilerle desteklenmemiştir.

Ek olarak, Kapsam 3 sera gazı emisyonlarının ölçümü ve raporlanmasında bazı eksiklikler göze çarpmaktadır. Bazı işletmeler Kapsam 3 emisyonlarını ilerleyen raporlama dönemlerinde açıklayacaklarını bildirmiş, bazı işletmeler ise Kapsam 3 emisyon değerlerini açıklarken standartların istediği şekilde önceden tanımlanan kategorilere uygun olarak detaylandırılma yapmamışlardır. Yeni standartlara göre hazırlanacak raporların standartlara göre ilk raporlama döneminde, KGK'ya göre ise ilk iki raporlama döneminde Kapsam 3 sera gazı emisyonlarını açıklaması zorunlu değildir. Bu süreler iyi kullanılarak emisyon ölçümü ve raporlamasındaki eksiklikler giderilebilir.

Farklı sürdürülebilirlik standartları ve çerçeveleri kullanılarak hazırlanan, gönüllük esasına dayalı sürdürülebilirlik raporları hem işletmeler hem de yatırımcılar için karmaşık, maliyetli ve risklidir. Muhasebe standartlarının uzun yıllardır uygulaması göstermiştir ki küresel ölçekte geçerli olan standartlar, işletmelerin sermayeye olan erişimini artırmakta ve yabancı yatırımcıya ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Küresel olarak kabul edilen bu standartların uygulanması, yatırımcıların yerel standartların ya da uluslararası standartların farklılık gösteren uygulamalarını yeterince anlayamamalarından kaynaklanabilecek risk primlerinin artmasını da önlemektedir (IFRS,

2024:31). Sürdürülebilirlik açıklamalarında tespit edilen aksaklıkların en kısa sürede giderilmesi ve standartlara tam uyumun sağlanması, işletmeler için yeni kaynaklar yaratabilme imkânlarının önünü açacaktır. Bu durum işletmeler ve yatırımcılar açısından TSRS'leri kendine konu edinen çalışmaların hazırlanmasına olan ihtiyacı artırmaktadır.

Araştırmanın iki kısıtı bulunmaktadır. İlk kısıt, araştırma örnekleminin Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlama faaliyetlerinde en yüksek skora sahip olan 25 işletmeden meydana gelmesidir. Bu işletmelerin tamamının aynı dönem BIST-100 endeksi içerisinde yer alıyor olmaları da göz önüne alınca, sürdürülebilirlik raporlamasında sektörlerindeki diğer işletmelere göre daha tecrübeli olmaları ve sürdürülebilirlik çalışmaları için zengin kaynak ayırma imkânlarına sahip olmaları beklenmektedir. Görece küçük veya sürdürülebilirlik raporlamasında yeni işletmelerin TSRS'lere uyum seviyelerinin araştırma sonuçlarından daha farklı çıkması muhtemeldir. Bu durum, çalışmanın sonuçlarının büyük ölçekli firmalar üzerine daha uygun şekilde genellenebilmesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

İkinci kısıt ise çalışmanın kontrol listesinde sadece 0 ve 1 değerlerini kullanarak analiz gerçekleştirilmesidir. Araştırmacının yorumuna bağlı özneliği ortadan kaldırıp daha objektif sonuçlar elde edilmesini sağlayan bu yöntem, detaylı açıklamalar yapan işletmeler ile sadece temel açıklamalar yapan işletmeler arasındaki ayrımın ortaya çıkmasını engellemiştir. Bu sebeple asgari düzeyin üzerinde raporlama yapan işletmelere daha yüksek puanlar verilememiştir.

İleride bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar analiz edecekleri veri setini genişleterek sürdürülebilirlik raporlamasındaki genel tabloyu daha detaylı yansıtan sonuçlara ulaşabilirler. Özellikle 2024 yılı ve sonrası sürdürülebilirlik raporlarına TSRS'lere uygun taksonomi desteğinin eklenecek olması daha geniş örneklerle çalışmayı kolaylaştıracaktır. Buradan yola çıkarak, gelecek çalışmalar sadece Borsa İstanbul'daki işletmeleri değil, farklı ülke veya ülkelerdeki işletmeleri kapsayacak şekilde genişletilmiş örneklem kullanabilir. Araştırmacılar ayrıca daha küçük örneklem veya belirli sektörler üzerine yoğunlaşıp sürdürülebilirlik raporlarında açıklanan bilgilerin detay seviyelerinin içerik analizini de gerçekleştirebilir.

Ayrıca araştırmacılar tarafından TSRS'lerin kullanılmaya başlandığı ilk dönemi takip eden yıllarda, işletmelerin sürdürülebilirlik açıklamalarında diğer standartları ve çerçeveleri kullanmaya devam edip etmedikleri; devam etmeleri halinde neden bu durumun ortaya çıktığı incelenebilir. Finansal raporların asli kullanıcıları nazarında TSRS'lerin işletmenin finansal ve finansal olmayan bilgileri arasında bağlantı kurmada kendinden önce gelen standart ve çerçevelere nazaran ne derece başarılı veya başarısız olduğu araştırılabilir.

Çalışmanın sonuçları üzerinden yöneticilere bazı öneriler sunulabilir. TSRS'leri kullanarak ilk kez sürdürülebilirlik raporlaması yapacak veya sürdürülebilirlik raporlarını bu standartlar çerçevesinde yeniden dizayn edecek işletmeler, örnekleme dahil edilen işletmelerin yayınladıkları raporlarda tespit edilen aksaklıkları kendi işletmeleri için denetleyebilirler. Hazırlanan analiz tablosuna bakılarak, aynı sektörde faaliyet gösteren yüksek ortalamaya sahip işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarının örnek uygulama olarak kullanılmasına başlayabilirler.

Kapsam 3 sera gazı emisyonu, işletmelerin değer zincirinde meydana gelen tüm dolaylı emisyonların tespit edilmesiyle ortaya çıkmaktadır (IFRS Foundation, 2023c:30). Bu sebeple KGK tarafından belirlenen ve zorunlu sürdürülebilirlik raporlaması yapacak işletmelerin tespiti için kullanılan sınırların altında yer alan işletmeler, bu sınırların üzerinde yer alan işletmelerin değer zincirinde bulunuyorlarsa, Kapsam 3 sera gazı emisyonlarının hesaplanabilmesi için kendi işletmelerinin yarattığı sera gazı emisyonunun ölçümü çalışmalarına da en kısa sürede başlamalıdır.

Kamu Gözetimi Kurumu (KGK), Türkiye'de sürdürülebilirlik mevzuatının hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi çalışmalarında öncü bir rol üstlenmektedir. KGK, yayınladığı rehberler, sağladığı eğitim imkânları ve yürüttüğü regülasyon çalışmalarıyla meslek mensuplarını sürdürülebilirlik raporlaması ve denetimi alanındaki yeni sorumluluklara hazırlamaktadır.

TSRS'leri konu alan akademik çalışmalar, sürdürülebilirlik raporlaması ve denetimi uygulamalarında güçlendirilmesi gereken noktaların tespitine katkı sağlayarak düzenleyici ve denetleyici kuruluşlara yardımcı olacaktır. Bu çalışma da TSRS 2'nin işletme raporlarına olan ilk etkilerini inceleyerek, örnekleme dahil edilen işletmelerin sürdürülebilirlik raporlamasında güçlü ve zayıf oldukları noktalara ışık tutmakta, bu bulgular aracılığıyla KGK ve diğer paydaşların gelecekteki düzenleme, denetim ve eğitim politikalarını geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar(lar) Katkısı: Anıl LİMAN (% 100)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author(s) declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author(s) received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author(s) Contributions: Anıl LİMAN (% 100)

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N., Özerhan, Y., Sultanoğlu, B. (2023). İklimle İlgili Açıklamalar Standart Taslağı– IFRS S2: BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelere Olası Etkileri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Özel Sayı, 99-132*.
- Baboukardos, D., Seretis, E., Slack, R., Tsalavoutas, Y., Tsoligkas, F. (2022). Companies' Readiness to Adopt IFRS S2 Climate-related Disclosures. Erişim Adresi: <https://eprints.gla.ac.uk/278152/2/278152.pdf> (Erişim Tarihi: 14.02.2024).
- Bircan, N.G., Özcan, İ. (2023). Sürdürülebilirlik Raporlaması Açısından UFRS S1 ve S2 Taslak Standartlarına Uyum Sürecinin Değerlendirilmesi: BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi – Journal Of Accounting Institute, 69, 21-43*. doi: 10.26650/MED.1253502.
- Borsa İstanbul (2023). BIST Piyasa Değeri Ağırlıklı Pay Endeksleri Kural Seti. Erişim Adresi: <https://borsaistanbul.com/files/1-bist-piyasa-degeri-agirlikli-pay-endeksleri-mavi-tr-sablon-son-hali.pdf> (Erişim Tarihi: 10.01.2024).
- Creswell, J.W. (2017). Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. *Çeviri Editörü Selçuk Beşir Demir, Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara, 3. Baskı*.
- Deloitte (2023). #DeloitteESGNow — Global ESG Disclosure Standards Converge: ISSB Finalizes IFRS S1 and IFRS S2. Erişim Adresi: <https://dart.deloitte.com/USDART/pdf/955ad682-e737-4aac-8168-b850f3e3e272> (Erişim Tarihi: 19.03.2024).
- Gaviria, D. A. G., Martínez, E. M. C., Polo, O. C. C., Arcila, J. O. S. (2023). Accounting Mechanism to Measure the Environmental Impact of Industries in the Aburrá Valley and Its Application of the General Disclosure Requirements Related to Financial Information on

Sustainability (IFRS S1) And Climate-Related Disclosures (IFRS S2). *Revista De Gestao Social E Ambiental*, 17(5), 1-16. doi: 10.24857/Rgsa.V17n5-013.

Göçer, T. (2023). Süreklilik Eleştirisi Altında Kurumsal Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Muhasebesi, Raporlaması ve Denetimi (Türkiye Örneği). Erişim Adresi: https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Sustainability/Tufan_Gocer_Tez.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2023).

GRI (2022). 25 Years as the Catalyst for a Sustainable Future (1997-2022). Erişim Adresi: <https://www.globalreporting.org/media/b15hggfc/gri-25-years-history.pdf> (Erişim Tarihi: 09.02.2025).

Harahap, H. M., Danut, Y., Arintonang, R., Yulita, W., Ramadhan, Y. (2024). Evaluation Of the Implementation of IFRS S1 And IFRS S2 in Banking Sector Sustainability Reporting for the 2023 Period. *Enrichment: Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 2(8).

Hüseyin, A. (2024). Sürdürülebilir Raporlama Çerçeveleri ve Sürdürülebilirlik Raporlarının Kalitesi: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Uygulaması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

IFRS Foundation (2023a). Feedback Statement. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/general-sustainability-related-disclosures/feedback-statement.pdf> (Erişim Tarihi: 20.03.2024).

IFRS Foundation (2023b). Project Summary. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/general-sustainability-related-disclosures/project-summary.pdf> (Erişim Tarihi: 25.03.2024).

IFRS Foundation (2023c). Effects Analysis. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/general-sustainability-related-disclosures/effects-analysis.pdf> (Erişim Tarihi: 27.03.2024).

IFRS Foundation (2024). IFRS Foundation Annual Report 2023. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/about-us/funding/2023/ifrs-foundation-annual-report-2023.pdf> (Erişim Tarihi: 03.05.2024).

Indyk, M. (2022). Are the Companies Prepared for Sustainability Reporting Under the ED IFRS S1 And S2? Evidence From Poland. *Audit Financiar*, 20(168), 641-654. doi: 10.20869/AUDITF/2022/168/022.

International Federation of Accountants – IFAC (2024). The State of Play: Sustainability Disclosure & Assurance 2019-2022, Trends & Analysis. Erişim Adresi: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/audit-assurance/publications/state-play-sustainability-disclosure-assurance-2019-2022-trends-analysis> (Erişim Tarihi: 22.05.2024).

İslamoğlu, A.H., Alınçık, Ü. (2019). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. *Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul*, No:3949, 6. Baskı.

Kampanje, B. P. (2023). Assessing The Readiness of the Malawian Public Companies in the Adoption of the IFRS S1 And IFRS S2-Sustainability Disclosure Standards. *INTL Sustainability Journal*, 1(1).

KGK (2023a). Soru ve Cevaplarla Sürdürülebilirlik Raporlaması. Erişim Adresi: https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Sustainability/Soru_ve_Cevaplarla_Surdurulebilirlik_Rapo_rlamasi_30_05_2023-.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2024).

KGK (2023b). ISSB Standartlarının Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO) Tarafından Onaylanması. Erişim Adresi: <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Sustainability/UluslararasıC4%B1%20Menkul%20K%C4>

%B1ymetler%20Komisyonlar%C4%B1%20%C3%96rg%C3%BCt%C3%BC-duyuru.pdf (Erişim Tarihi: 10.02.2024).

KGK (2024). Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlarına Yönelik Zorunlu Güvence Denetimlerine İlişkin Duyuru. Erişim Adresi: <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/Duyuru/KurumsalSurdurulebilirlikRaporlar%C4%B1naYonelikZorunluGuvenceDenetimlerineIliskinDuyuru.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2024).

KGK (2025). Portföy Yönetim Şirketlerinin TSRS'ye İlişkin Zorunlu Uygulama Kapsamından Çıkarılması. Erişim Adresi: <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/Duyuru/Duyuru%20-%2053.pdf> (Erişim Tarihi: 30.08.2025).

Köse, T., Çetin, Ö. O. (2023). Uluslararası Sürdürülebilirlik Açıklama Standartları IFRS S1 ve IFRS S2'nin Yayınlanmasının Ardından Sürece ve Standartlara İlişkin Bir Değerlendirme. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 5.6(4), ss.1145-1158. doi: 10.33712/mana.1374381.

Özcan, Ö. D., Akbaş, H. E. (2025). BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Şirketlerin TSRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar Standardına Hazırlık Seviyeleri: Elektrik Tesisleri ve Güç Jeneratörleri ile İnşaat Malzemeleri Sektörleri Üzerine Bir Araştırma. *International Journal of Social Science Research*, 14(1), 151-171.

Pratama, A., Jaenudin, E., Anas, S. (2022). Environmental, Social, Governance Sustainability Disclosure Using International Financial Reporting Sustainability Standards S1 in Southeast Asian Companies: A Preliminary Assessment. *International Journal of Energy Economics and Policy* 12 (6), S. 456 - 472. doi:10.32479/ijee.13581.

Pratama, G. S., Serafina, K., Sareng, I. D., Ramadhan, Y. (2025). Implementation Challenges and Impacts of IFRS S1 and IFRS S2 on Sustainability Reporting Quality: A systematic Review of the Mining Industry (2022-2024). *International Journal of Accounting, Management, Economics and Social Sciences (IJAMESC)*, 3(1), 36-50. doi: 10.61990/ijamesc.v3i1.449.

T.C. Resmî Gazete (2023). T.C. Resmî Gazete Sayı: 32414 (Mükerrer). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/12/20231229M1.pdf> (Erişim Tarihi: 15.03.2024).

T.C. Resmî Gazete (2024a). T.C. Resmî Gazete Sayı: 32653. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240905.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2024).

T.C. Resmî Gazete (2024b). T.C. Resmî Gazete Sayı: 32756. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241218.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2025).